

५.२ पाँच वर्ष वा सो भन्दा मुनीका बालबालिकाको जन्मदत्ता अवस्था, २०७८

विवरण	जम्मा संख्या	जन्म दत्ता भएकाको संख्या	प्रतिशत
बालक	१५८९६७४	११७८०१७	७४.१
बालिका	१४१७९७४	१०४८६९८	७४.०
जम्मा	३००७६४८	२२२६७१५	७४.०

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

५.३ बालबालिकाको आत्महत्या सम्बन्धि विवरण

विवरण	२०७९/८०	२०८०/८१	२०८१/८२
बालक	२६६	२७२	२६०
बालिका	५२९	५७४	५९४
जम्मा	७९५	८४६	८५४

श्रोत: नेपाल प्रहरी

५.४ बेचबिखनमा परेका बालबालिकाको संख्या

आ.व.	बालक	बालिका	जम्मा
२०७९/८०	१	८४	८५
२०८०/८१	०	७६	७६
२०८१/८२	१	७९	८०

श्रोत: नेपाल प्रहरी

५.५ साइवर अपराधबाट पीडित बालबालिकाको संख्या

विवरण	२०८१	२०८२
बालक	२५३	३५१
बालिका	३८२	४२१
जम्मा	६३५	७७२

श्रोत: नेपाल प्रहरी

५.६ सडक दुर्घटनामा परेका बालबालिकाको संख्या

विवरण	आ.व. २०८१/८२		
	मृत्यु	गम्भिर घाइते	सामान्य घाइते
बालक	५२	१७६	९१७
बालिका	२२	१००	५५९
जम्मा	७४	२७६	१४७६

श्रोत: नेपाल प्रहरी

५.७ नेपाल प्रहरीमा मुद्दा दर्ता भएका पीडित बालबालिकाको संख्या

विवरण	आ.व. २०८०/८१			आ.व. २०८१/८२		
	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
घरेलु हिंसा	२२	१०३	१२५	१४	१२६	१४०
बाल विवाह	१	२६	२७	०	३०	३०
यौनजन्य दुर्व्यवहार	०	६	६	०	२	२
बाल यौन दुरुपयोग	२	३९५	३९७	५	३६८	३७३
जवर्जस्ती करणी उद्योग	०	१९७	१९७	०	१६५	१६५
जवर्जस्ती करणी	१	१५९२	१५९३	०	१४३७	१४३७
हिंसाको कारण कर्तव्य ज्यान	४	२	६	१	७	८

श्रोत: नेपाल प्रहरी

५.८ हराएका, हराएका मध्ये फेला परेका र खोजतलास जारी रहेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

आ.व.	हराएका			हराएका मध्ये फेला परेका			खोजतलास जारी रहेका		
	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
२०७८/०७९	१२१५	३४३१	४६४६	११५७	३२४०	४३९७	५८	१९१	२४९
२०७९/०८०	१६०१	४२२५	५८२६	१४३७	३७१३	५१५०	१६४	५१२	६७६
२०८०/०८१	१८२९	४७६१	६५९०	१६४९	४१८२	५८३१	१८०	५७९	७५९
२०८१/०८२	२१७९	६०००	८१७९	२०३७	५५६७	७६०४	१४२	४३३	५७५
जम्मा	६८२४	१८४१७	२५२४१	६२८०	१६७०२	२२९८२	५४४	१७५५	२२५९

श्रोत: राष्ट्रिय बालअधिकार परिषद्

५.९ बेवारिसे फेला परेका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

आ.व.	बेवारिसे फेला परेका			परिवारमा पुनर्मिलन गरिएका			बाल गृह र अस्थायी संरक्षण सेवा केन्द्रमा पुनर्स्थापना गरिएका		
	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा
२०७८/०७९	१९८	९९	२९७	११४	६४	१७८	८१	३४	११५
२०७९/०८०	२३२	१३०	३६२	१३३	७८	२११	९९	५२	१५१
२०८०/०८१	२४३	१४०	३८३	१५३	८५	२३८	९०	५५	१४५
२०८१/०८२	२४६	१६३	४०९	१८४	११४	२९८	६२	४९	१११
जम्मा	९१९	५३२	१४५१	५८४	३४१	९२५	३३२	१९०	५२२

श्रोत: राष्ट्रिय बालअधिकार परिषद्

५.१० नेपालमा उद्धार गरिएका सडक बालबालिका सम्बन्धी विवरण

आ.व.	उद्धार गरिएका		
	बालक	बालिका	जम्मा
२०७८/७९	१३२	२५	१५७
२०७९/८०	१०१	२५	१२६
२०८०/८१	२०६	२९	२३५
२०८१/८२	१६८	३६	२०४
जम्मा	६०७	११५	७२२

श्रोत: राष्ट्रिय बालअधिकार परिषद्

५.११ भारतबाट उद्धार गरी पारिवारिक पुनर्मिलान गरिएका बालबालिका सम्बन्धी विवरण

आ.व.	उद्धार गरिएका		
	बालक	बालिका	जम्मा
२०७९/८०	५१	१३	६४
२०८०/८१	४६	२५	७१
२०८१/८२	६०	२२	८२
जम्मा	१५७	६०	२१७

श्रोत: राष्ट्रिय बालअधिकार परिषद्

५.१२ बाल सुधारगृहमा रहेका बालबालिकाको संख्या, २०८३

बाल सुधारगृह रहेको जिल्ला	क्षमता (जना)	हालको संख्या	१८ वर्ष माथिका संख्या		१८ वर्ष मुनिका संख्या	
			बालक	बालिका	बालक	बालिका
भक्तपुर	११०	६१	३	१८	२१	१९
मोरङ	५०	२४०	१०१	०	१३९	०
कास्की	५०	१०७	५०	०	५७	०
हेटौडा	७०	८६	१३	०	७३	०
रुपन्देही	६०	१०९	३१	०	७८	०
नौबस्ता, बाँके	२५०	१३७	१२९	०	८	०
जयन्दु, बाँके	१५०	१७२	७९	०	९३	०
डोटी	२५	३६	२५	०	११	०
पर्सा	७०	११०	२२	०	८८	०

सामान्य अवस्था वा कोभिड महामारी : बालअधिकारको संरक्षण हामी सबैको जिम्मेवारी

बाल सुधारगृह रहेको जिल्ला	क्षमता (जना)	हालको संख्या	१८ वर्ष माथिका संख्या		१८ वर्ष मुनिका संख्या	
			बालक	बालिका	बालक	बालिका
नुवाकोट	०	१३६	१३६	०	०	०
जम्मा	८३५	११९४	५८९	१८	५६८	१९

श्रोत: महिला, बालबालिका, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक र सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

५.१३ बाल सुधारगृहबाट जेन्जी आन्दोलनमा फरार भएका, पून सम्पर्कमा आएका बालबालिकाको विवरण

बाल सुधार गृह रहेको जिल्ला	फरार भएका				पुन सम्पर्कमा आएका			
	१८ वर्ष माथिका संख्या		१८ वर्ष मुनिका संख्या		१८ वर्ष माथिका संख्या		१८ वर्ष मुनिका संख्या	
	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका	बालक	बालिका
भक्तपुर	१०१	२०	१२६	१९	८०	१८	५७	८
मोरङ	१००	०	१०६	०	९४	०	१००	०
कास्की	८	०	२	०	१	०	१	०
हेटौडा	८	०	६४	०	७	०	६०	०
रुपन्देही	०	०	०	०	०	०	०	०
नौबस्ता, बाँके	७१	०	७	०	४२	०	३	०
जयन्दु, बाँके	४७	०	६८	०	२२	०	४६	०
डोटी	९	०	३	०	१	०	०	०
पर्सा	२१	०	४६	०	६	०	१५	०
नुवाकोट	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा	३६५	२०	४२२	१९	२५३	१८	२८२	८

श्रोत: महिला, बालबालिका, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक र सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

५.१४ बाल परनिर्भता दर

वि.सं.	जनसंख्या			बाल (०-१४) पर निर्भता दर (%)
	०-१४ वर्ष	१५-६४ वर्ष	६५+ वर्ष	
२०७८	८११५५७५	१९०२७२८४	२०२१७१४	४२.७
२०६८	९२४८२४६	१५८४८६७५	१३९७५८३	५८.४
२०५८	८९४८५८७	१२८३१८७६	९५६४७१	६९.७
२०४८	७७८६३७७	९६४११७९	६१६२९२	८०.८

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०४८-७८

"विपदमा बाल अधिकारको सुनिश्चितता, हामी सबैको प्रतिवद्धता"

५.१५ सामाजिक सुरक्षा भत्तामा आवद्ध बालबालिकाको संख्या

आ.व.	क्षेत्र तोकिएका बालबालिका	दलित बालबालिका
२०७९/८०	८२०७९०	३८११०७
२०८०/८१	८०००३६	३६०३११
२०८१/८२	७५६४०९	३३६७०६

श्रोत: राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभाग

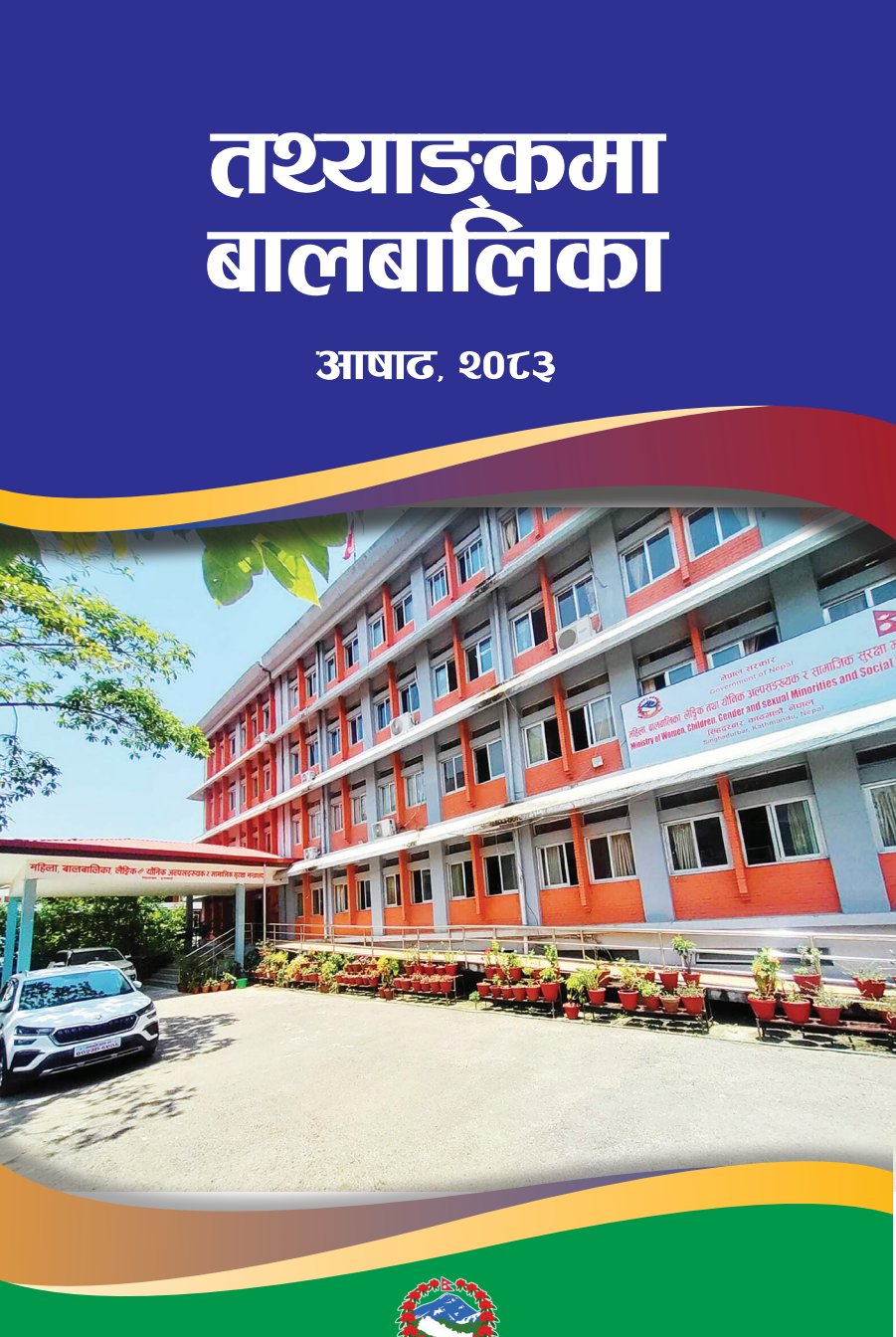
५.१६ दिगो विकास लक्ष्यले निर्धारण गरेको बालबालिकासम्बन्धि मुख्य सूचकहरू

सूचक	आधार वर्ष २०१५	सन् २०१९ को प्रगति	सन् २०२२ को लक्ष्य	सन् २०२२ को प्रगति	सन् २०२४ को प्रगति	सन् २०३० को लक्ष्य
५ वर्ष मुनिका बाल मृत्यु दर	३८	२८	२७	३३	३१	२०
नवजात शिशु मृत्यु दर	२३	१८	१६	२१	१७	१२
खुद भर्नादर (प्राथमिक तह १-५ कक्षा सम्म)	९७	९८	९९	९७	९५.६	१००

श्रोत : राष्ट्रिय योजना आयोग

५.१७ मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र

समूह	संख्या	प्रतिशत
महिला	१,४९,११,०२७	५१.१३
बालबालिका (०-१७ वर्ष)	९८,६९,५८३	३३.८४
ज्येष्ठ नागरिक (६० ⁺ वर्ष)	२९,७७,३१८	१०.२१
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू	६,४७,७४४	२.२२
यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यक	२९२८	०.०१
महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र यौनिक तथा लैंगिक अल्पसंख्यक	२,२५,०२,७५२	७७.१६
नेपाल	२,९१,६४,५७८	१००.००

नेपाल सरकार

महिला, बालबालिका, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक र सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं

नेपाल सरकार

महिला, बालबालिका, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक र सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं

बाल मैत्री शासन बाल अधिकारको सम्मान.

"सम्बर्द्धन बालअधिकारको, कार्यान्वयन संविधानको"

१. परिचय:

नेपाल दक्षिण एशियामा पर्ने एक सार्वभौम, धर्मनिरपेक्ष, समावेशी तथा स्वतन्त्र राष्ट्र हो। विश्वकै अग्लो शिखर सगरमाथा (Mount Everest) तथा भगवान गौतम बुद्धको जन्मभूमि लुम्बिनीका कारण नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा विशेष परिचय स्थापित गरेको छ। भू-परिवेष्ठित देशका रूपमा रहेको नेपालले विश्वको कूल भूभागको करिव ०.०३ प्रतिशत र एशिया महादेशको करिव ०.३ प्रतिशत भू-क्षेत्र ओगटेको छ। यहाँको भौगोलिक संरचना र हावापानी विविध तथा बहुआयामिक प्रकृतिको छ। देश पूर्वदेखि पश्चिमसम्म करिव ८८५ किलोमिटर फैलिएको छ भने उत्तरदेखि दक्षिणसम्म औसत चौडाइ करिव १९३ किलोमिटर रहेको छ। नेपालको कुल क्षेत्रफल १,४७,१८१ वर्ग किलोमिटर रहेको छ।

नेपाल पूर्व पश्चिम दिशामा फैलिएका तीन प्रमुख भूधरातलिय क्षेत्रहरूमा विभाजित रहेको छ। उत्तरी हिमाली क्षेत्रमा विश्वकै उच्च हिमश्रृंखलाहरू अवस्थित छन्, जहाँ ८,००० मिटरभन्दा माथिका आठवटा शिखरहरू रहेका छन्। ती मध्ये विश्वकै सर्वोच्च शिखर सगरमाथा (८८४८.८६ मिटर) पनि यहीं पर्दछ। मध्य पहाडी क्षेत्रमा सुन्दर मनमोहक पहाड, उपत्यका तथा तालहरू रहेका छन् र यही क्षेत्रमा नेपालको संघीय राजधानी काठमाडौँ अवस्थित छ। दक्षिणी भागमा पर्ने तराई क्षेत्र समथर भूभाग हो जहाँ कृषि उत्पादन व्यापक रूपमा हुने भएकाले यसलाई देशको अन्न भण्डार पनि भनिन्छ।

नेपालको संविधान (२०१५) अनुसार नेपाल सात वटा प्रदेशहरू सहितको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य हो। देशलाई ७५३ स्थानीय तहमा विभाजन गरिएको छ, जसमा ६७४३ वडाहरू सहित ४६० गाउँपालिका, २७६ नगरपालिका, ११ उपमहानगरपालिका र ६ महानगरपालिका समावेश छन्। नेपालमा जम्मा ७७ प्रशासनिक जिल्ला रहेका छन्। यसको उत्तरी सीमाना चीनसँग जोडिएको छ भने पूर्व, पश्चिम र दक्षिणतर्फ भारतसँग जोडिएको छ।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार नेपालको कूल जनसंख्या २,९१,६४,५७८ रहेको छ। नेपालको वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर ०.९२ प्रतिशत रहेको छ। नेपाल १४२ जातजाति, १२४ भाषा र १० धर्म सहितको बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक राष्ट्र हो। देशको कुल जनसंख्यामध्ये ३३.८ प्रतिशत बालबालिका रहेका छन। विगत तीन दशकलाई तुलना गर्दा बालबालिकाको हिस्सा क्रमशः घट्दै गएको छ। वि.सं. २०५८ बाट २०६८ मा बालबालिकाको जनसंख्या वृद्धिदर ०.४६ प्रतिशत रहेको थियो भने वि.सं. २०६८ बाट २०७८ मा पुग्दा यो घटेर -१.१ प्रतिशत हुन पुगेको छ। बालबालिका घट्नु भनेको भोलिको जनसंख्या र श्रमशक्ति घट्नु पनि हो। यी र यस्ता अठार वर्षमुनिका बालबालिकासम्बन्धी जानकारी प्रदान गर्ने उद्देश्यले यो लिफ्लेट प्रकाशन गरिएको छ।

२. बालबालिकाको जनसांख्यिक विवरण

बालबालिका समाजको सबैभन्दा संवेदनशील साथै राष्ट्रको भावी नेतृत्वदायी भुमिका खेल्ने वर्ग हो। यिनीहरू युवा, प्रौढ र ज्येष्ठ नागरिकभन्दा फरक स्वभाव र आवश्यकताहरू भएका जनसंख्या समुह हुन। यिनीहरूलाई राज्यले विशेष हेरचार, राम्रो पारिवारिक एवं सामाजिक वातावरण र राज्यबाट प्राथमिकताका साथ हेरिनुपर्ने हुन्छ। पछिल्लो सय वर्षमा नेपालको जनसंख्या निरन्तर बढ्दै आएको छ। वि.सं.१९६८ को जनगणनाअनुसार नेपालको जनसंख्या करिव ५६ लाख थियो भने वि.स. २०७८ को जनगणनामा नेपालको कुल जनसंख्या २,९१,६४,५७८ हुन पुगेको छ। यसरी नै बालबालिकाहरूको संख्या पनि वृद्धि भएको छ। यद्यपि बालबालिकाको हिस्सा र जनसंख्या वृद्धिदर भने घटेर गएको देखिन्छ।

२.१ बालबालिकाको जनसंख्या स्थिति

विवरण	२०५८	२०६८	२०७८	२०८२*
बालकको संख्या	५३८५४४८	५६२५६०४	५११४५०५	५०५४२९७
बालिकाको संख्या	५२०२८२८	५४५८७०७	४७५५०७८	४५७७५४५
जम्मा बालबालिका	१०५८८२७६	११०८४३११	९८६९५८३	९६३१८४२
जम्मा जनसंख्या	२३१५१४२३	२६४९४५०४	२९१६४५७८	३००३४०४०
बालबालिकाको प्रतिशत	४५.७	४१.८	३३.८	३२.१
बालबालिकाको लैंगिक अनुपात	१.०४	१.०३	१.०८	१.१

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०५८, २०६८, २०७८ ; * प्रक्षेपित जनसंख्या

२.२ उमेरसमुहअनुसार बालबालिकको जनसंख्या प्रतिशत

उमेर समूह (वर्ष)	२०५८			२०६८			२०७८		
	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका	जम्मा	बालक	बालिका
०-४	१२.१	६.१	६.०	९.७	५.०	४.७	८.४	४.४	३.९
५-९	१३.८	७.०	६.८	१२.१	६.२	५.९	९.५	४.९	४.५
१०-१४	१३.१	६.७	६.४	१३.१	६.७	६.५	१०.०	५.१	४.८
१५-१७	६.७	३.३	३.४	६.९	३.४	३.५	६.०	३.०	३.०
जम्मा	४५.७	२३.१	२२.३	४१.८	२१.२	२०.६	३३.८	१७.५	१६.३

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०५८, २०६८, २०७८

२.३ बालबालिकाको उमेरसमुहअनुसार लैंगिक अनुपात

उमेर समूह (वर्ष)	२०५८	२०६८	२०७८
०-४	१०३	१०५	११२
५-९	१०३	१०४	१०९
१०-१४	१०६	१०३	१०६
१५-१७	९७	९८	१०२
जन्मिदाको अवस्थामा	१०४	१०६	११२

श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०५८, २०६८, २०७८

२.४ पहिलो विवाह गर्दाको उमेरअनुसार बालबालिका संख्या, २०७८

विवरण	बालक	बालिका
१० वर्ष मुनी	११०	१६२
१० देखि १४ वर्ष	४३७०	१३९८२
१५ देखि १७ वर्ष	१०६६०	४४३१७

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.५ अपाङ्गता भएका बालबालिकाको जनसांख्यिक विवरण, २०७८

विवरण	जम्मा संख्या	अपाङ्गता भएका बालबालिका (%)
बालक	५११४५०५	१.२
बालिका	४७५५०७८	१.३
जम्मा	९८६९५८३	१.१

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३. बालबालिकाको शैक्षिक स्थिति

नेपालमा बालबालिकाको शिक्षाको अवस्था विगत केही वर्षदेखि सुधार हुँदै गएको देखिन्छ। विद्यालय भर्ना दर विशेषगरी आधारभूत तहमा बढेको देखिन्छ। बालबालिकाको विद्यालय पहुँच विस्तार भएको छ। सरकारले नि:शुल्क बाल शिक्षाको व्यवस्था गर्दै छात्रवृत्ति, दिवा खाजा कार्यक्रम लगायतका योजना मार्फत शिक्षामा पहुँच बढाउने प्रयास गरिरहेको छ।

३.१ तहगत विद्यार्थी संख्या

तह	शैक्षिक सत्र			
	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
आधारभूत तह (१-५)	३६१०६०३	३५१९२१४	३५१४९२८	३५५४९०४
आधारभूत तह (६-८)	१८२७४३३	१८५२४९३	१८३२१४०	१८१९३६८

तह	शैक्षिक सत्र			
	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
माध्यामिक तह (९-१०)	१०६३२८५	१०४५०९२	९८९८८५	९६८४३०
माध्यामिक तह (११-१२)	७३५९५३	७२६४६३	६७३८५५	६९८१२३
जम्मा	७२३७२७४	७१४३२६२	७०१०८०८	७०४०८२५

श्रोत : शैक्षिक सूचक २०७९-२०८२, शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय

३.२ पाँच वर्ष माथिका बालबालिकाको साक्षरता दर, २०७८

विवरण	५ वर्ष माथिका बालबालिका	पढ्नलेख्न दुवै जान्ने	पढ्नमात्र जान्ने	पढ्नलेख्न नजान्ने	नखुलेको	साक्षरता प्रतिशत
बालक	३८२३९८०	३६०६६६०	१३७९२	२००३८२	३१४६	९४.३
बालिका	३६०६३२०	३३८६०३६	१२३७५	२०५०३३	२८७६	९३.९
जम्मा	७४३०३००	६९९२६९६	२६१६७	४०५४१५	६०२२	९४.१

श्रोत :राष्ट्रिय जनगणना २०७८

३.३ प्रारम्भिक बालबिकास कक्षामा भर्ना भएका विद्यार्थी संख्या

विवरण	शैक्षिक सत्र २०८१			शैक्षिक सत्र २०८२		
	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
सामुदायिक विद्यालय	२९९४५२	३१९४००	६१८८५२	२७०७६	२९०४०५	५६१४८१
संस्थागत विद्यालय	२८५३७५	३९७२०१	६८२५७६	२७६५०९	३८२५४८	६५९०५७

श्रोत : शैक्षिक सूचक २०८१, २०८२ शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय

३.४ विद्यार्थी खुद भर्ना दर

तह	शैक्षिक सत्र			
	२०७९	२०८०	२०८१	२०८२
आधारभूत तह (१-८)	९६.१	९५.१	९४.१	९७.७
माध्यामिक तह (९-१२)	५७.४	५६.८	५५.८	५१.६

श्रोत : शैक्षिक सूचक २०७९-२०८२, शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय

३.५ प्रारम्भिक बालबिकास कक्षामा भर्ना भएका दलित, जनजाति बालबालिकाको संख्या

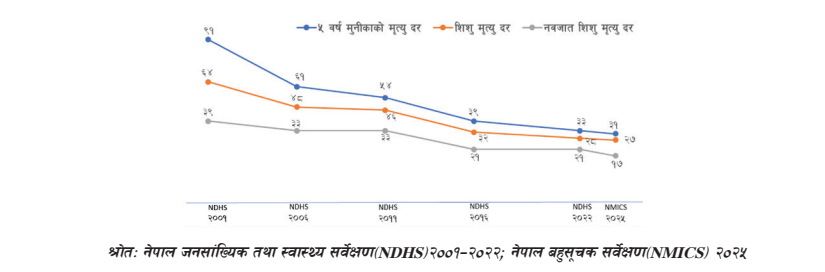
विवरण	शैक्षिक सत्र		
	२०८०	२०८१	२०८२
जम्मा बालबालिका	१२८६५२६	१३०१४२८	१२२०५३८
दलित बालबालिका %	१६.२	१५.३	१५.८
जनजाति बालबालिका %	३४.५	३२.७	३२.९

श्रोत : शैक्षिक सूचक २०८०-२०८२, शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय

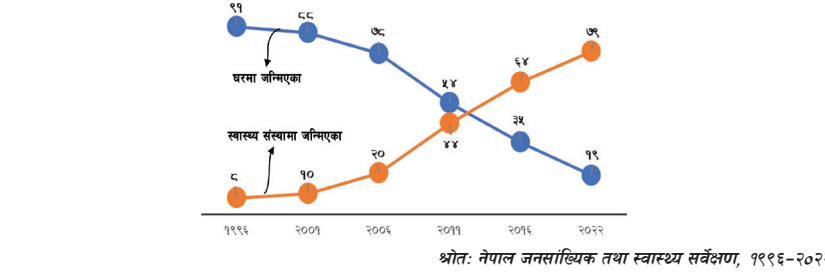
४. बालबालिकाको स्वास्थ्य स्थिति

नेपालमा बालबालिकाको स्वास्थ्य अवस्थामा पछिल्ला वर्षहरूमा केही सुधार आएको देखिन्छ। सरकारले गरेको आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको विस्तार, खोप कार्यक्रम आदिले बाल मृत्युदर घटाउन महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्‍याएको छ। पाँच वर्ष मुनिका बालबालिका, नवजात शिशु तथा शिशुको मृत्युदर क्रमशः सुधार हुँदै गएको देखिन्छ। गरिबी, अशिक्षा र स्वास्थ्य सचेतनाको कमीले अबै पनि बालबालिकाको स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर विशेषतः दूरदराजका स्थानहरूमा परिरहेकै छ।

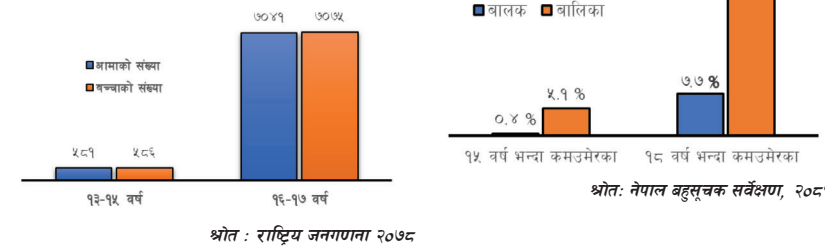
४.१ बाल मृत्युदर (मृत्यु संख्या प्रति १००० जीवित जन्ममा)

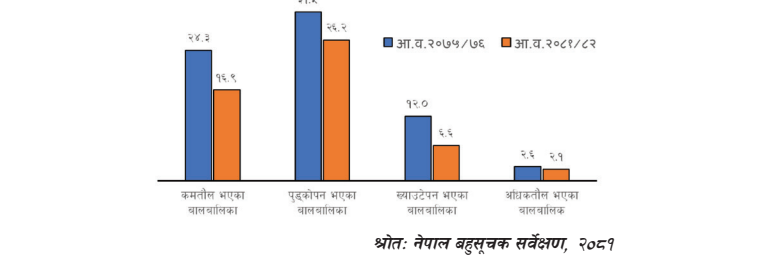
४.२ घरमा/स्वास्थ्य संस्थामा जन्मिएका बालबालिकासम्बन्धी विवरण (प्रतिशत)

४.३ विगत एक वर्षमा १३-१७ वर्षका किशोरीहरूले जन्माएका जीवित शिशु, २०७८

४.५ पाँचवर्ष मुनिका बालबालिकाको पोषण अवस्था (प्रतिशतमा)

४.६ प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा रहेका अपाङ्गता भएका बालबालिका, २०८२

अपाङ्गताको प्रकार	बालक	बालिका	जम्मा
बहुअपाङ्गता	२४४	१५५	३९९
अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफिलिया)	१०	३	१३
मानसिक अपाङ्गता	२१३	१५८	३७१
अटिजम	५२४	१८९	७१३
बोलाइ सम्बन्धी अपाङ्गता	४४३	२४०	६८३
दृष्टिविहीन	३३३	२४४	५७७
सुनाइ सम्बन्धी अपाङ्गता	२५१	१८५	४३६
बौद्धिक अपाङ्गता	३११	२०१	५१२
शारीरिक अपाङ्गता	२७६४	२२१४	४९७८
श्रवण दृष्टिविहीन	९६	८८	१८४

शैक्षिक सूचक २०८२, शिक्षा, शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालय

५. विविध

५.१ बालबालिकाको बसोबासको अवस्था, २०७८

बसाईको अवस्था	बालक (%)	बालिका (%)
बाबुआमा दुवैसँग बस्ने	७८.०	७७.७
आमासँग मात्र बस्ने	१७.१	१७.१
बाबुसँग मात्र बस्ने	१.१	१.०
बाबु र सौतेनी आमासँग बस्ने	०.४	०.३
आमा र सौतेनी बाबुसँग बस्ने	०.१	०.१
अन्य नातेदारसँग बस्ने	२.७	३.२
अन्य व्यक्तिसँग बस्ने	०.६	०.४
उल्लेख नभएको	०.१	०.१
जम्मा	१००	१००

श्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

"बालबालिकामा लगानी: सुनिश्चित भविष्यको थालनी"

बालमैत्री समाजको आधार: जिम्मेवार परिवार, उत्तरदायी सरकार"

सामान्य अवस्था वा कोभिड महामारी : बालअधिकारको संरक्षण हामी सबैको जिम्मेवारी

"विपदमा बाल अधिकारको सुनिश्चितता, हामी सबैको प्रतिवद्धता"

"सुनिश्चित बाल अधिकार, समृद्ध नेपालको आधार"

"समृद्ध नेपाल: बालअधिकार, सबैको सरोकार"